

ทิศทางและยุทธศาสตร์ของ HA

นพ.อนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล
บรรยายในการประชุม 4th National Forum on Quality Improvement & Hospital Accreditation
18 มีนาคม 2546 เวลา 14.30-14.45 น. ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนส์ พาร์ค

กราบเรียนท่านอาจารย์ที่เคารพ และท่านผู้เข้าร่วมประชุมที่รัก

เวทีวิชาการแห่งนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของผู้เกี่ยวข้องมากมาย
เป็นความร่วมมือร่วมใจที่ทุกคนมาด้วยความเต็มใจ เต็มใจที่จะมาร่วมกันเรียนรู้
แลกเปลี่ยน เต็มใจสนับสนุนให้เกิดงานครั้งนี้ให้เกิดประโยชน์ที่สุด
วิทยากรซึ่งเป็นนักวิชาการทุกท่าน ยินดีที่จะถอดรูปแบบของความเป็นวิชาการที่
เคร่งเครียด มาเป็นวงสนทนาที่สนุกสนานควบคู่ไปกับสาระความรู้ที่หลากหลาย
เป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นข้อมูลที่จุดประกายความหวัง
น้องใหม่หลายคนแจ้งเกิดในที่นี้ แจ้งเกิดเพราะประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการปฏิบัติ
และสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกให้กับผู้ฟังได้ เราคงต้องช่วยกันค้นหาสิ่ง
และช่วยกันให้กำลังใจ หาเวทีเปิดให้มีโอกาสได้แสดงออกมากขึ้น

ในห้องคำบอกเล่าเกียรติยศ ซึ่งเราตั้งชื่อจนคนไม่กล้าเข้า เป็นห้องที่ให้ข้อคิดเด็ด ๆ
มากมาย เช่น ความคิดอิสระ กระบวนท่าที่ไร้กระบวนท่า (คือผสมผสาน RM กับ CQI โดยไม่
รู้ตัวและคิดว่าไร้กระบวนท่า แล้วพบภายหลังว่านั่นเป็นกระบวนท่าที่ถูกต้อง) ใช้ IC คลิปมทุก
เรื่องในโรงพยาบาล นำทุกข์เข็ญที่เห็นจากการเยี่ยมชมชนมากำหนดแผนงานโครงการพัฒนาใน
การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม ทำ PDCA ในหัว เลิกหมกปัญหา เอามาคุยกัน โรคความมุ่งมั่น
กำเริบเป็นระยะ (sporadic exacerbation of commitment)

รอยยิ้มบนใบหน้าของแต่ละท่านที่เข้าร่วมประชุม ก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้อยู่เบื้องหลัง
ทุกฝ่าย เพราะนั่นแสดงให้เห็นว่ากระบวนท่า HA ที่ได้ดำเนินการมานั้น น่าจะเป็นทิศทางเดินที่
ถูกต้องและจะได้รับการสานต่อ

อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างที่เราไม่สามารถตอบสนองความต้องการของทุกท่านได้ตามที่
ควรจะเป็น พวกเราขออ้อมรับสิ่งเหล่านั้นไว้ปรับปรุงในโอกาสต่อไป

อย่างไรก็ตาม ความซุกซนและไม่สบายอารมณ์บางอย่างก็สอนให้เราได้เรียนรู้แนวคิดที่
จะประยุกต์ใช้กับเรื่องความปลอดภัยได้ไม่น้อย และสามารถเรียนรู้ได้ในเวลาอันสั้น

แนวคิดอันแรกก็คือ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากการตัดสินใจที่เป็นพื้นฐานของ
การจัดประชุมตั้งแต่เริ่มต้น เราพยายามที่จะทำ failure mode analysis หรือ risk analysis
เพื่อลดผลกระทบให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งทำงานเราทำงานได้ง่ายขึ้น มีปัญหาระหว่างการทำงาน
น้อยลง

แนวคิดอันที่สองก็คือ ทุกอย่างไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบ มีได้มีเสีย บางครั้งต้องยอมสละสิ่ง
หนึ่งเพื่อให้ได้อีกสิ่งหนึ่ง เราเลือกมาจัดประชุมที่โรงแรมด้วยเหตุผลสำคัญ คือเพื่อความสะดวก

ในการถวายเป็นการต้อนรับแด่องค์ประธานของที่ประชุม และเพื่อให้ขนาดของการประชุมอยู่ในระดับที่จัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจดังกล่าวก่อให้เกิดผลที่ตามมาคือ จำนวนที่นั่งที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถรับลงทะเบียนเพื่อนของเราอีกจำนวนมากที่ต้องการมาเข้าร่วมประชุม กระนั้นก็ดี เพื่อนของเราสามารถปรับตัวได้ดีกว่า คือไม่ลงทะเบียนก็ขอติดรถเพื่อน ๆ มาดูนิทรรศการ ไหน ๆ มาดูแล้วก็ขอเข้ามาฟังด้วย เจ้าหน้าที่ของโรงแรมชักเตี้อร้อนเพราะเก้าอี้ที่คิดว่าเตรียมไว้พอกลับไม่พอ มาถามผมว่าตกลงงานนี้มีผู้เข้าประชุมเท่าไรกันแน่ ผมก็ตอบไปว่าไม่ทราบครับ ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่เข้าใจที่มาที่ไปเราจะหงุดหงิดกันเองกับทุกฝ่าย แต่ถ้าเข้าใจเราจะเห็นใจทุกฝ่าย ต้อนรับเพื่อนของเรา และขอให้เพื่อนของเราเห็นใจผู้ที่ลงทะเบียนมาด้วย

แนวคิดที่สามก็คือ การต่อว่าหรือกล่าวโทษเป็นสิ่งที่ไม่เปิดประโยชน์ ไม่วาจะเป็นการกล่าวโทษกันเองหรือการต่อว่าจากผู้รับผลงาน เพราะเราไม่อาจแก้ไขอดีตได้ แต่เตรียมการสำหรับอนาคตให้ดีขึ้นได้ เพียงขอให้เข้าใจความต้องการซึ่งกันและกัน

ท่านที่พิจารณาเรื่องเหล่านี้ไปด้วย คงจะได้รับประโยชน์จากการประชุมครั้งนี้อย่างเต็มที่

HA เป็นเรื่อง common sense การใช้ common sense ทำให้เกิดความเรียบง่าย common sense นั้นคือการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการภายใต้หลักการหรือกรอบที่ตกลงร่วมกัน เมื่อไรก็ตามที่โรงพยาบาลพยายามตอบสนองความต้องการของ 3rd party คือผู้ประเมินจากภายนอก เมื่อนั้นโรงพยาบาลจะเริ่มเข้าสู่ความยุ่งยากที่ไม่จำเป็น

HA อาจจะทำให้หลายท่านเกิดอาการ headache เพราะมีความคิดบางอย่างที่ไม่เหมือนชาวบ้าน หรือขัดกับหลักการบางอย่างที่คนอื่นยึดถือ เริ่มตั้งแต่การแปล accreditation ว่า “การพัฒนาและรับรอง” แทนที่จะแปลว่า “การรับรอง” เฉยๆ ทั้งนี้เพราะท่านอาจารย์จรัสเน้นไว้ตั้งแต่แรกว่าอย่าไปตกหลุมการรับรอง เพราะของจริงคือการพัฒนา คนที่ไม่เข้าใจก็ทักท้วงว่าการพัฒนากับรับรองจะไปอยู่ด้วยกันได้อย่างไร หน่วยงานเดียวกันจะทำหน้าที่ทั้งส่งเสริมการพัฒนาและไปรับรองด้วยพร้อมกันได้ได้อย่างไร

เราก็พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าเป็นไปได้ และได้ผล ทั้งนี้ด้วยปัจจัยสำคัญประการแรกคือการใช้โอกาสกันและกัน โรงพยาบาลให้โอกาสที่มงานของ พรพ., พรพ.ให้โอกาสโรงพยาบาล ปัจจัยสำคัญต่อมาคือ spirit ของผู้ที่เข้ามาทำงานร่วมกับ พรพ. มาเป็นที่ปรึกษา มาเป็นผู้เยี่ยมสำรวจ มาเป็นวิทยากร มาด้วยความรับผิดชอบอย่างสูงส่ง มีเป้าหมายที่จะช่วยกันสร้างระบบที่น่าเชื่อถือ มาช่วยกันสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และยังทำที่ยิ่งหลงเสน่ห์ของ HA แม้ว่าจะเต็มไปด้วยความเครียด

เต็มไปด้วยความเครียด เพราะต้องทำงานหนัก นั้นยังไม่เท่าไร ที่เครียดกว่าคือต้องถูกประเมินผลการทำงานตลอดเวลา ทั้งจากโรงพยาบาลและจาก พรพ. เพื่อให้เกิดมาตรฐานที่ยอมรับได้ โรงพยาบาลเองก็คาดหวังจากที่ปรึกษาและผู้เยี่ยมสำรวจในระดับที่สูงมาก

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความเครียด HA ก็ยังมีเสน่ห์ที่ดึงดูดผู้คนมาทำงาน เสน่ห์ของความยืดหยุ่น เสน่ห์ของความเป็นพลวัต เสน่ห์ของการทำให้เห็นคุณค่าของตัวเองและเพื่อนร่วมงาน เสน่ห์ของการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวอย่างไร้ขีดจำกัด และเสน่ห์ของการเห็นความสำเร็จของคนอื่น

กระบวนการ HA ในประเทศไทยได้ฝ่าคลื่นลม ผ่านอุปสรรคต่างๆ มาพอสมควร และในปีนี้ก็กล่าวได้ว่าเราเริ่มเห็นผลพวงของความพยายามของชุมชนผู้ให้บริการสุขภาพอย่างเป็นเนื้อเป็นหนัง ระบบและกระบวนการต่างๆ เริ่มอยู่ตัวและนิ่งมากขึ้น มีตัวอย่างที่หลากหลายให้เห็นมากขึ้น มีความชัดเจนในเส้นทางที่จะก้าวเดินมากขึ้น โรงพยาบาลต่างๆ ใช้ HA เป็นฐานและแกนสำหรับเชื่อมโยงความพยายามในการพัฒนาต่างๆ มากขึ้น

เป้าหมายของ HA ยังคงยืนหยัดอย่างมั่นคงที่จะเป็นกลไกกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพื่อเป็นหลักประกันว่าคนไทยจะได้รับบริการที่มีคุณภาพและปลอดภัย เนื้อหาและปรัชญาของการพัฒนายังคงเป็นเช่นเดิมตั้งแต่เริ่มต้น มีเพียงยุทธศาสตร์การทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่อาจหยุดนิ่งได้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งเหล่านี้จะไม่มีผลให้เกิดความยุ่งยากกับโรงพยาบาล มีแต่จะทำให้โรงพยาบาลพัฒนาได้ง่ายขึ้น และเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการได้ดีขึ้น

ทิศทางการทำงานของ พรพ.ที่จะก้าวต่อไป ซึ่งบางเรื่องอาจต้องใช้เวลาหลายปี บางเรื่องอาจใช้เวลาสั้นๆ

เรื่องทีหนึ่ง

เหลียวมองดูเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ บางคนเริ่มมองหาอาชีพใหม่ที่ไม่ใช่แพทย์ เพราะรู้สึกว่าอาชีพนี้เริ่มมีความเสี่ยงมากขึ้น อาจถึงขั้นหมดเนื้อประดาตัวได้ อาจมีบางคนแอบไปเรียนวิชานิติศาสตร์ ไม่รู้ว่าเอาไว้ป้องกันตัวเองหรือเอาไว้เป็นอาชีพรอง

เราจะปล่อยให้ไปเช่นนี้ หรือคิดว่ามีทางออกที่ดีกว่านี้

เพื่อประโยชน์สุขของสังคมไทยโดยรวม เราจะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดูแลรักษา ซึ่งขณะนี้สังคมไทยถูกครอบงำด้วยความไม่รู้ ความไม่เข้าใจ อาจเรียกได้ว่ามี “อวิชชา” ครอบงำอย่างกว้างขวาง

การช่วยเหลือผู้ป่วยที่ได้รับความเสียหายทั้งในด้านการดูแลรักษา การประคับประคองด้านจิตใจ และการช่วยเหลือด้านการเงิน เป็นสิ่งที่สังคมควรจะให้กับผู้ประสบความเดือดร้อน เพื่อช่วยให้สมาชิกของสังคมมีคุณภาพที่ชีวิตที่ดี

แต่การกระทำดังกล่าวไม่จำเป็นต้องแลกมาด้วยการหาแพะมาบูชายัญ คนที่ทำงานในระบบบริการสุขภาพทุกคนล้วนมีโอกาสกลายเป็นแพะ หรือเป็นเหยื่อของระบบได้ทั้งสิ้น เนื่องจากความซับซ้อนของระบบ ไม่มีใครสามารถควบคุมทุกอย่างได้โดยสิ้นเชิง ผู้ปฏิบัติงานต้องทำงานภายใต้กรอบข้อจำกัดของทรัพยากร ภายใต้กฎระเบียบที่มีผู้อื่นวางไว้ให้

ความคิดที่ว่าต้องจัดการลงทะเบียนเพื่อส่งสอนให้หลายจำ เป็นมาตรการที่ไม่ได้ประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้นในเชิงการป้องกันสำหรับอนาคต

ตรงข้าม ผู้ประกอบวิชาชีพควรได้รับการปกป้องในการที่จะสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ภายในกลุ่มวิชาชีพ เพื่อวิเคราะห์สิ่งที่เป็นสาเหตุพื้นฐานเบื้องหลังที่เป็นรากของปัญหา โดย คัดกรองให้เกิดความมั่นใจว่าข้อมูลเหล่านี้จะไม่ถูกนำไปใช้ในการไต่สวนตามกระบวนการทาง กฎหมาย

สิ่งเหล่านี้อาจจะต้องใช้เวลาอีก 5-10 ปีในการทำความเข้าใจ และประเทศอื่นๆ รวมทั้ง ประเทศที่พัฒนาแล้ว ก็เริ่มต้นก้าวเท้าก่อนเราเพียงไม่เท่าไร จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นกับผู้ประกอบ วิชาชีพทุกท่านจะทำความเข้าใจ และสร้างตัวอย่างให้เห็นว่าเราสามารถทำได้ดีเพียงใดที่จะ เรียนรู้จากความผิดพลาด

ขอเรียกยุทธศาสตร์นี้ว่า “Make a U Turn Please”

เรื่องที่สอง

เหลียวมองดูน้องๆ ที่อยู่ในโรงพยาบาลชุมชน บางแห่งหาผู้อำนวยการไม่ได้ บางแห่งมี ผู้อำนวยการแบบไปๆ มาๆ บางแห่งเปลี่ยนผู้อำนวยการปีละสี่ครั้ง ทีมงานที่ตั้งอกตั้งใจพัฒนา คุณภาพจะได้อย่างไร ยิ่งในพื้นที่ซึ่งกำลังคนขาดแคลนจะให้บริการที่มีคุณภาพเหมือนกับที่มี กำลังคนมากกว่าได้อย่างไร

เพื่อสนับสนุนนโยบายประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งต้องการสร้างหลักประกันว่า บริการที่เข้าถึงอย่างเท่าเทียมกันนั้นจะต้องเป็นบริการที่ยอมรับได้ มีคุณภาพ มีความปลอดภัย พรพ.จะดำเนินการทุกวิถีทางที่จะส่งเสริมให้สถานบริการสุขภาพต่าง ๆ พัฒนาเพื่อมุ่ง ไปสู่ความเป็นเลิศ แม้คำว่ามาตรฐานเดียวกันเป็นคำที่ประชาชนในสังคมไทยปรารถนา แต่ เราเห็นว่าเป็นคำที่แปลความหมายให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันได้ยาก หากสถานบริการสุขภาพ ทุกแห่งพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศแล้ว หลักประกันขั้นต่ำในเรื่องคุณภาพ ความปลอดภัย และเป็นที่ยอมรับได้ ก็จะมาตามเอง

นอกจากนั้น คำว่ามาตรฐานเดียวกันก่อให้เกิดความเครียดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดของทรัพยากรและมีภาระงานที่สูงมาก หากเรา ยอมรับความเป็นจริงว่าโรงพยาบาลแต่ละแห่งมีความพร้อมไม่เหมือนกัน เราจะทำงานได้ง่าย ขึ้น การกำหนดให้มีบันไดสามขั้นสู่ HA เป็นการช่วยผ่อนปรนแรงกดดันให้กับโรงพยาบาลซึ่งมี ข้อจำกัดเหล่านี้

ขอเรียกยุทธศาสตร์นี้ว่า “Stepwise Recognition”

เรื่องที่สาม

เป็นเรื่องปวดเศียรเวียนเกล้าของโรงพยาบาลที่มีสารพัดโครงการเข้ามาให้ทำ HA ก็เป็นหนึ่งในหลายๆ อย่างที่สร้างความปวดหัว ใหนๆ จะต้องทำอะไรสักอย่างแล้ว ก็ทำให้ผสมผสานไปหมดทุกอย่างจะได้ไหม

เพื่อให้โรงพยาบาลดำเนินการพัฒนาได้ง่าย ตรงประเด็น ไม่สับสน พรพ.จะพยายามจัดระบบการประเมินในลักษณะของเบ็ดเสร็จผสมผสาน ซึ่งขณะนี้ได้เริ่มไปแล้วกับเรื่องของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ หรือ HPH ในเรื่องนี้จะมียางเลือกได้ 3 แบบ คือโรงพยาบาลที่ได้ HA แล้วมีการทำเรื่อง HPH เพิ่มเติม โรงพยาบาลที่ทำทั้ง HA และ HPH ไปพร้อมกัน และโรงพยาบาลที่เลือกทำ HPH เพียงอย่างเดียวก่อน ซึ่งพรพ.และกรมอนามัยจะร่วมมือกันจัดระบบที่เหมาะสมให้มากที่สุด

นอกจากนั้น พรพ.ได้เริ่มประสานกับ PSO เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่โรงพยาบาลที่ต้องการทำทั้ง PSO และ HA ไปพร้อมกัน และมีแผนที่จะให้การประเมินทั้งสองระบบนั้นสามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้มากขึ้น

พรพ. จะสนับสนุนให้โรงพยาบาลที่ได้ HA แล้วนำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติหรือ TQA มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มความชัดเจนในการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ รวมทั้งจะปรับข้อกำหนดสำหรับการประเมินในรอบที่สองให้เอื้อต่อการบรรลุความเป็นเลิศและสอดคล้องกับความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากคุณค่าของกระบวนการ HA อยู่ที่ยุทธศาสตร์การประเมินจากภายนอกมากกว่าการรับรองระบบการประเมินในอนาคตจะเป็นการประเมินแบบผสมซึ่งโรงพยาบาลอาจจะเลือกประเด็นที่มีความพร้อมขึ้นมาประเมินก่อน เป็นการประเมินร่วมกันระหว่างโรงพยาบาลกับผู้เยี่ยมสำรวจ ด้วยวิธีนี้ที่ทีมงานของโรงพยาบาลจะมีความมั่นใจในการก้าวอย่างของตนเองมากขึ้น

ขอเรียกยุทธศาสตร์นี้ว่า “All in One”

เรื่องที่สี่

PCU เป็นเรื่องฮิต เป็นเรื่องที่ยังโต้เถียงกันไม่จบว่าจะเอาอย่างไรดี เรื่องรูปแบบยังไม่เสร็จ เราก็กำลังจะกระโดดไปสู่การรับรอง อาจจะแห้งเสียก่อนเกิดหรือเกิดมาแล้วพิการ

เพื่อสนับสนุนทิศทางการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่มีคุณภาพ พรพ.จะวางระบบการปรับเปลี่ยนจาก **Hospital Accreditation** ไปสู่ **Healthcare Network Accreditation** อย่างค่อยเป็นค่อยไป นั่นคือการขอให้โรงพยาบาลที่ได้รับ HA แล้ว นำแนวคิดคุณภาพไปสนับสนุนการวางระบบงานของ PCU นำมาตรฐาน PCU ไปสร้างระบบการประเมินภายในเครือข่ายโดยมีบุคคลภายนอกเข้ามาร่วม และเมื่อมีการประเมินเพื่อให้การรับรองซ้ำในเวลา 2 ปี พรพ.จะประเมินการทำหน้าที่สนับสนุน PCU และระบบการกำกับดูแลคุณภาพของ PCU ด้วย

ขอเรียกยุทธศาสตร์นี้ว่า “Natural Expansion”

เรื่องที่ห้า

เมื่อก่อนนี้คำถามยอดฮิตก็คือ “HA คืออะไร ทำไมต้องทำ ไม่ทำแล้วจะเกิดอะไรขึ้น จะเริ่มต้นทำอะไร” มาถึงวันนี้คำถามที่ได้ยินบ่อยกว่าคือ “เราจะทำแล้วนะ มาช่วยหน่อยสิ”

ความสำเร็จที่ขยายตัวมาถึงวันนี้เกิดขึ้นเพราะเรามี “ตัวคูณ” จำนวนมาก ที่คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญด้าน HA เป็นตัวคูณในระดับบุคคล ซึ่งเราจะต้องเพิ่มตัวคูณเหล่านี้ให้มากขึ้นอีก

นอกจากนั้น เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง พรพ.จะส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อนในพื้นที่ต่าง ๆ โดยอาศัยโรงพยาบาลที่ได้รับ HA แล้วเป็นแกนหลักและแหล่งข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ อาศัยกระบวนการ Benchmarking ทั้งในระดับพื้นที่และในระดับประเทศ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดเห็นต่าง ๆ กันมากขึ้น รวมทั้งการชวนกันทดสอบกลยุทธ์ในการพัฒนาที่มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องเพื่อให้สามารถสรุปบทเรียนได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น

ขอเรียกยุทธศาสตร์นี้ว่า “Multiply the Multipliers”

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ไม่อาจสำเร็จได้ด้วยลำพังหน่วยงานเดียว หรือคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มเดียว แต่จะต้องเกิดจากรวมพลังกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไตร่ตรอง เสนอแนะ ทดสอบ สรุปผล ขยายผล แสดงผลลัพธ์ให้ประจักษ์กับสังคม ตลอดจนทำความเข้าใจกับสังคมในทิศทางที่เรากำลังจะก้าวเดินไป ด้วยความเชื่อมั่นว่าหากเราทุกคนเกาะติดกับเรื่องนี้ให้นานพอ เราก็จะประสบความสำเร็จดังที่ Einstein กล่าวว่า

“ลูกหลานเอ๋ย ความสำเร็จของลุงนั้นมิใช่เป็นเพราะว่าลุงเก่งกาจปราดเปรื่องดอก แต่เป็นเพราะลุงอยู่กัดพืดติดกับปัญหามานานกว่าคนอื่นเท่านั้นเอง”